

У спеціалізовану вчену раду Д 11.170.02
в Інституті економіко-правових досліджень
Національної академії наук України
01032, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 60

В І Д Г У К

офіційного опонента

доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України

Андрейцева Володимира Івановича

на дисертаційну роботу *«Право екологічної безпеки в Україні»*, виконану **Красною Юлією Андріївною** в Національному університеті біоресурсів і природокористування України МОН України, подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю: 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право (081 – Право)

На підставі вивчення дисертаційної роботи за вказаною темою і спеціальністю, опублікованих у фахових виданнях наукових праць за темою дисертації констатую архіактуальність обраної теми для розвитку науки екологічного права та практики застосування законодавства про екологічну безпеку.

Проблема актуалізується внаслідок погіршення реальної екологічної обстановки в Україні забрудненням довкілля високотоксичними небезпечними речовинами, пестицидами, агрохімікатами, розміщення на значних територіях небезпечних відходів, деградацією довкілля в окремих місцевостях і регіонах України, нераціонального використання природних ресурсів, функціонування небезпечних об'єктів, що ускладнює екологічний стан навколишнього природного середовища, анексією території Луганської, Донецької областей, окупацією Автономної Республіки Крим, посиленням небезпечних явищ, аварій та катастроф внаслідок військових дій, проведенням операцій оборонного характеру, що ускладнюють техногенно-екологічну безпеку в державі.

На порядок денний для вирішення поставлено питання розвитку сектору безпеки і оборони Рішеннями Ради національної безпеки і оборони України, які реалізуються Указами Президента України, особливо в контексті прийняття

нового Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року.

Актуальні завдання викликають у процесі гармонізації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу, особливо в контексті забезпечення транснаціональної безпеки країн Євросоюзу, виконання міжнародних зобов'язань України щодо забезпечення безпеки та екологічної безпеки відповідно до низки міжнародних конвенцій та двосторонніх договорів з країнами – членами Європейського Союзу.

Отже, проблематика забезпечення різних форм і різновидів екологічної безпеки обумовлює розробку і дослідження державно-правових аспектів на сьогодні та реальну для виконання перспективу з точки зору науки екологічного права та права екологічної безпеки.

Ураховуючи характер дисертації та положень винесених на захист, вважаю за доцільне оцінювати її положення за відповідними блоками новизни і обґрунтованості авторського бачення винесених на захист досягнень дисертанта, що сформульовані вперше, удосконалені та дійсно набули подальшого розвитку.

Серед найбільш значимих елементів новизни роботи можна відмітити наступні:

1. Можна погодитися з позицією дисертанта про історичні передумови формування права екологічної безпеки, тобто природні і соціальні обставини, виникнення і становлення загальнообов'язкових норм, правил, вимог, обмежень та застережень щодо попередження екологічних небезпек природного та техногенного характеру, які обумовлені інтересами людства у межах відповідних екологічних політик забезпечувати якість і безпечність природного оточення, здоров'я і життя людини в ньому з метою досягнення сталого розвитку.

2. Розуміння екологічної безпеки за чинним законодавством як складової глобальної та національної безпеки, концептуальні заходи захисту здоров'я і життя людини як найважливішого соціального блага і цінності, пріоритетного захисту довкілля як місця і умов існування всього живого на Землі.

3. Заслуговеє позитивного схвалення положення та висновки про те, що право екологічної безпеки є регулятивно-охоронною, по суті антропозахисною сферою правового забезпечення, яка носить комплексний характер, включаючи приписи екологічного та природоресурсного права, які ґрунтуються на нормах Конституції України про найвищі соціальні цінності – довкілля, здоров'я та життя громадян у безпечному оточенні.

4. Поділяємо аргументацію методологічних засад права екологічної безпеки, застосовану систему принципів права екологічної безпеки.

5. Доцільно вважати науковою перспективою обґрунтування права екологічної безпеки як підгалузі екологічного права за умови прийняття Закону України «Про забезпечення екологічної безпеки».

6. Певний науково-практичний інтерес мають положення дисертації про екологічний ризик у праві екологічної безпеки як поліаспектного чинника, який впливає на формування предмета права екологічної безпеки щодо здійснення екологічно небезпечних видів діяльності, створення і функціонування системи екологічної безпеки, основоположних засад (меж, завдань) державної екологічної політики, зокрема щодо задоволення суспільного інтересу у справі попередження та упередження екологічних загроз природного і техногенного характеру та розвитку екологічного законодавства у зазначеній сфері.

7. Вагомим, на мій погляд, слід визнати положення щодо предмета права екологічної безпеки, зокрема розуміння його як системи суспільних правовідносин, обтяжених екологічним ризиком тобто настання негативних наслідків від прояву загроз, що обумовлює здійснення профілактичних заходів для довкілля, здоров'я і життя людей, відвернення негативного впливу природних та техногенних факторів.

8. Заслуговують на увагу положення, що дістали подальшого розвитку в науці екологічного права, зокрема права екологічної безпеки. Йдеться про пропозиції автора щодо удосконалення практики застосування законодавства про екологічну безпеку шляхом створення спеціалізованого суду або палати для розгляду цієї категорії справ, міжнародного співробітництва та використання

міжнародного досвіду забезпечення екологічної безпеки та інші аспекти, що сприятимуть ефективному застосуванню норм, правил, вимог екологічної безпеки, зокрема, захисту суб'єктивного права на безпечне для здоров'я і життя довкілля, формування відповідної статистики щодо розгляду справ у різних юрисдикційних органах.

Про фундаментальність цієї дисертації свідчать різноманітні Акти про впровадження результатів дослідження у практику правозастосування, у навчальні процеси вищих навчальних закладів, господарюючих суб'єктів України тощо, доданого проекту структури Закону України «Про забезпечення екологічної безпеки», що містяться у Додатках до дисертації (с. 466-478).

Висловлюючи в цілому позитивне враження від рецензованої праці, доцільно зауважити про окремі недоліки та положення дискусійного характеру.

Це стосується зокрема положень щодо предмету права екологічної безпеки, які пропонується обмежити лише правовідносинами із попередження екологічної небезпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності передусім при використанні природних ресурсів, хоча відомо, що це сфера правового регулювання у сфері використання природних ресурсів, окремої складової частини екологічного права і законодавства природоохоронного блоку.

По-друге, дисертація обмежується й відповідним предметом правового регулювання на рівні підгалузевого характеру, хоча ефективне забезпечення екологічної безпеки уже в сучасних умовах і практика законотворчості в Україні мали б вирішуватися на галузевому пооб'єктному рівні та належному правовому гарантуванню і стимулюванню екологічної безпеки як сектору безпеки і оборони відповідно до недавно прийнятого Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року.

По-третє, запропонований проект структури Закону України «Про забезпечення екологічної безпеки» можна взяти до відома як робочий варіант, але запропонована модель законопроекту пов'язується із положеннями, які наявні у чинному Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Однак викладені зауваження мають дискусійний характер. Вони направлені на подальше дослідження поставленої проблеми і ні в якому разі не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Ю.А. Краснової.

З огляду на викладене можна констатувати, що дисертація на тему: «Право екологічної безпеки в Україні» є завершеною науковою роботою, яка містить низку теоретичних положень щодо права екологічної безпеки як складової частини екологічного права, вносить певний вклад у розвиток науки права екологічної безпеки і екологічного права.

Наукові праці (монографія і наукові статті) в цілому підтверджують та розкривають зміст та висновки дисертаційної роботи.

Дисертація за своїм змістом відповідає вимогам п. 10 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567(зі змінами постановою № 656 від 19.08.2015 р.), а її автор – Краснова Юлія Андріївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України,
академік НАПрН України,
професор кафедри цивільного, господарського і
екологічного права НТУ «Дніпровська політехніка»
МОН України

В.І. Андрейцев

